

A les històries del teatre català d'abans de la Guerra Civil, no hi figuren gaires noms d'escriptores. Bona part de les dramaturgues més brillants van tenir carreres d'una notable brevetat, sovint per causes biogràfiques que les van allunyar dels escenaris. En força casos, a més, van decidir signar amb pseudònims masculins per esquivar els imperatius morals de la seva època.

Moltes d'aquestes autores van destacar en àmbits creatius tan diversos com la música, les arts plàstiques, la literatura, el periodisme o el teatre, i van teixir sòlides complicitats amb altres artistes coetànies dins i fora de la cultura institucional, cosa que va propiciar que a l'època arribessin a tenir sovint una incidència molt destacada. Tot i així, i força sovint també, els entorns culturals més o menys oficials van afanyar-se a desdibuixar o oblidar el seu llegat, fins al punt que moltes de les obres d'aquestes creadores han estat «redescobertes» bastant recentment, gràcies a l'esforç i tenacitat d'algunes iniciatives que comencen a veure reconeguda la seva tasca tan necessària com de vegades invisible.

Si la majoria d'obres del nostre patrimoni dramàtic necessiten moltes vegades un treball afegit de contextualització que ajudi a reconnectar-les amb una realitat escènica que no ha tingut la sort de construir una tradició de manera continuada en el temps, en el cas de moltes de les dramaturgues anteriors a la Guerra Civil ha calgut també un treball de recuperació dels textos que en uns quants casos reposaven en el silenci d'arxius personals que tot just ara comencen a descobrir-se.

La lúcida mirada que contenen aquests textos resulta sovint extraordinàriament crítica amb nombroses dinàmiques tòxiques que hem heretat com a societat, i que encara no hem acabat de revisar ni de transformar. Per això, no és difícil imaginar que un cop llegides, les obres d'aquestes dramaturgues tornaran a establir diàlegs fructífers amb la nostra realitat més immediata.

Xavier Albertí